

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет мистецтва та дизайну

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ
Протокол засідання кафедри дизайну
від «___» _____ 2020 року № ___
Завідувач кафедри к.п.н., доцент

_____ Н.В. Дерев'янку

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до бакалаврської роботи
«Етносерія текстильних виробів за мотивами петриківського розпису»

Виконала: студентка 4 курсу
освітньо-професійної програми
Декоративне мистецтво зі
спеціальності 023 Образотворче
мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація
Кузьменко Ірина Сергіївна

Науковий керівник:
канд. пед. наук, доц. Дерев'янку Н.В.

Запоріжжя
2020

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет мистецтва та дизайну
Освітньо-професійна програма Декоративне мистецтво
Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Зав. кафедри дизайну
Дерев'янка Н.В. _____
« ____ » _____ 2019 року

ЗАВДАННЯ
НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

Кузьменко Ірині Сергіївні

1. Тема бакалаврської роботи: Етносерія текстильних виробів за мотивами петриківського розпису. Затверджена наказом по академії від 10.10.2019 № 257.

2. Термін здачі студентом бакалаврської роботи 22 червня 2020 року.

3. Вихідні дані бакалаврської роботи:

- робота в матеріалі (етносерія текстильних виробів);
- пояснювальна записка;
- презентація до публічного захисту;
- цифровий варіант бакалаврської роботи (фото роботи, записка, презентація).

4. Зміст пояснювальної записки:

Завдання на проєкт.

Реферат.

Зміст.

Вступ.

Розділ 1.

Розділ 2.

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

5. Перелік електронного матеріалу: презентація (презентація_Кузьменко.pptx), цифровий варіант записки до бакалаврської роботи (бакалавр_записка_Кузьменко.docx).

6. Консультанти по бакалаврській роботі із зазначенням розділів роботи, що стосується їх:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

6. Дата видачі завдання 12 квітня 2020 року.

Студентка _____ І.С. Кузьменко

Керівник _____ канд. пед. н., доц. Н.В. Дерев'янку

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

П/п	Назва етапів бакалаврської роботи (проекту)	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Концептуальне осмислення теми та постановка проектного завдання	13.04.2020	
2	Збір та опрацювання проектного матеріалу Розробка проектно-художнього образу	04.05.2020	
3	Відтворення бакалаврської роботи в матеріалі	27.05.2020	
4	Оформлення бакалаврської роботи Створення комп'ютерної презентації Рецензування бакалаврської роботи Брошування пояснювальної записки	01.06.2020	
5	Попередній захист бакалаврської роботи Допуск до захисту бакалаврської роботи	18.06.2020	

Розглянуто і схвалено кафедрою дизайну

Протокол № ____ від «__» _____ 2020 р.

Завідувач кафедри дизайну _____ Н.В. Дерев'янку

Студент _____ І.С. Кузьменко

Керівник бакалаврської роботи _____ кан. пед. н., доц. Н.В. Дерев'янку

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 49 с., 2 табл., 26 рис., 25 джерел, 2 додатки.

Об'єкт дослідження: петриківський розпис, його утилітарна функція відповідно до сучасних тенденції розвитку етнічних мотивів.

Мета роботи: створення композиції авторського декоративного розпису для текстильних виробів та можливість подальшого використання його елементів у декорі різноманітних виробів та аксесуарів.

Методи дослідження: аналітичні; узагальнюючі; практичні.

З розвитком промислової індустрії та прогресу сучасних підприємств вироби, зроблені руками народного майстра, втрачають свою популярність внаслідок того, що сучасні технології дозволяють використовувати етнічні мотиви у більшому обсязі, наприклад: у поліграфії, виготовлені текстилю, посуді та в інших виробах побуту. Тому на сьогодні декоративно-прикладне мистецтво, розглядається як важлива художня цінність, що виконує численні функції: пізнавальну, комунікаційну, естетичну та історичну. Сучасні версії ручного декоративного розпису, спираються на традиційні напрямки, які підкріплені новими технологіями.

Отже, предметом бакалаврської роботи є розробка «Етносерії текстильних виробів за мотивами петриківського розпису». Розробка включає виконання ескізів авторського розпису з використанням петриківських мотивів, створення текстильних сумок сучасної класичної форми з використанням натуральних тканин. Серія текстильних сумок розкриває образ сучасної ділової жінки, яка віддає перевагу натуральним матеріалам, що вказує на зв'язок жінки з природним джерелом і додає їй жіночності.

Бакалаврська робота складається з оригінал-виробів і пояснювальної записки.

ДЕКОРАТИВНЕ-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО, ПЕТРИКІВСЬКИЙ РОЗПИС, ЕТНОСЕРІЯ, ТЕКСТИЛЬНІ ВИРОБИ, РОЗПИС ПО ТКАНИНІ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ У КУЛЬТУРНІЙ СПАДЩИНІ УКРАЇНИ.....	5
1.1. Історія розвитку петриківського розпису	5
1.2. Сучасні тенденції розвитку петриківського розпису.....	11
1.3. Аналіз аналогів петриківського розпису	17
РОЗДІЛ 2. ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНЕ РІШЕННЯ ЕТНОСЕРІЇ ТЕКСТИЛЬНИХ ВИРОБІВ ЗА МОТИВАМИ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ.....	26
2.1. Зміст та аргументація концепції етносерії текстильних виробів за мотивами петриківського розпису.....	26
2.2. Етапи роботи над етносерією текстильних виробів за мотивами петриківського розпису.....	28
2.3. Складання калькуляції собівартості етносерії текстильних виробів за мотивами петриківського розпису.....	37
2.4. Вимоги техніки безпеки при виконанні роботи у матеріалі.....	39
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	

ВСТУП

З початку свого існування розпис не тільки прикрашав оселі українців, а й був її оберегом. Але з часом настінні розписи вийшли далеко за межі сільського інтер'єру. Сьогодні петриківський розпис – це одна з популярних тем майстрів декоративно-прикладного мистецтва. Він захоплює своєю різноманітністю, легкістю та дивовижними візерунками. Сучасні версії ручного декоративного розпису, спираються на традиційні напрямки, які підкріплені новими технологіями. Вони стають цілою індустрією та втрачають свою неповторну індивідуальність.

Відбулися значні зміни традицій петриківського розпису, його виконання, композиції, стилістичних напрямків. Він став більш різноманітнішим, але складнішим, ніж ті розписи, що були раніше. Характерні його елементи можна побачити у дизайні сучасних інтер'єрів, предметах побуту, одязі та аксесуарах, і навіть у татуюваннях. А нові матеріали розширили можливість його виконання на різних поверхнях. Унікальними залишились техніка малювання саморобним «котячим» пензликом і головний елемент стилізована «цибулька», яку створюють за допомогою техніки «перехідний мозок». Вона стала логотипом петриківського розпису. Треба зазначити, що завдяки сучасним майстрам поширення петриківського розпису відбувається не тільки на території України, але і за її межами в інших країнах світу. В наслідок чого у 2013 році розпис був внесений у список нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО.

Вищенаведене переконливо свідчить про актуальність подальшого розвитку та збереження традицій в українських виробках декоративно-прикладного мистецтва, а саме етнічної тематики з використанням елементів петриківського розпису, як складової української спадщини у XXI столітті.

Мета роботи – створення авторського декоративного розпису для жіночих текстильних виробів, які допоможуть набути індивідуальності та жіночності у образі сучасної жінки, можливості подальшого використання

ВИСНОВКИ

Петриківський декоративний розпис є унікальною частиною української культури. Він виник як настінний розпис, що виявив зв'язок людини з природою, набув сакрального значення оберегу. Згодом поширився на предметах побуту: скринях, посуді, меблях, та зазнав трансформації відповідно до сучасних тенденцій декоративно-ужиткового мистецтва, що стало можливим завдяки новим матеріалам та технікам. Популярними стають розписи та принти на футболках, світшотах, сумках з етнічними мотивами. Петриківські орнаменти прикрашають капоти авто і мобільні телефони, він застосовується у дизайні інтер'єру, на посуді і предметах побуту.

Мета бакалаврської роботи «Етносерія текстильних виробів за мотивами петриківського розпису» полягає у розробці сучасних виробів утилітарного призначення, які доповнять індивідуальний образ активної ділової жінки і збережуть культурні традиції народного мистецтва. Сучасне декоративно-ужиткове мистецтво переживає час піднесення, речі hand made набувають нового значення, все більше цінується оригінальність та унікальність - one of kind. Новітні матеріали і технології надають можливості створення саме таких авторських речей, які побудовані на фундаменті культурних традицій українського народу, але розкривають петриківку по-новому в кращих традиціях сьогодення.

Досягнення мети стало можливим завдяки вирішенню низки завдань. По-перше, було досліджено історію виникнення петриківського розпису, його традиції, поширення, розвиток.

По-друге, було проаналізовано аналоги класичного та сучасного розпису, його елементи, композиції, колірні рішення, техніки виконання, модні тенденції використання розпису як етнічного мотиву у сучасних напрямках дизайну, позитивні сторони яких були враховані під час роботи над практичною частиною бакалаврської роботи. Також була досліджена

можливість виконання розпису за допомогою сучасних матеріалів, а саме акрилових фарб для розпису по тканині.

Завдяки дослідженню у даному напрямку була розроблена серія текстильних виробів та композиції з етнічними мотивами петриківського розпису. Колорит обраний за подібністю до колориту сучасного урбаністичного міста, який характеризується строгістю, стриманістю ділового стилю: так монохромна гама зелено-сірого разом зі стриманістю білого є явним, нетрадиційним рішенням для петриківського розпису. Головним елементом серії обрано «Цибульку», яка є символом жіночої краси, єдності роду, оберегу домашнього вогнища. Для виконання у матеріалі були обрані натуральні тканини зелених тонів, які б вказували на органічну природу, з якою пов'язаний образ сучасної ділової жінки розгалуженого сучасного міста. Підхід у виконанні виробу є індивідуальним у виконанні, заснований на традиціях ручного розпису та використанні унікальної петриківської техніки.

У результаті виконання бакалаврської роботи «Етносерія текстильних виробів за мотивами петриківського розпису» були створені візуально естетичні, функціональні сучасні вироби, які мають індивідуальний почерк автора декоративно-прикладного мистецтва, який заснований на традиціях українського традиційного петриківського розпису.

Жіночі сумки можна використовувати у повсякденному житті, вони розкривають образ сучасної ділової жінки, яка цінує оригінальність та віддає перевагу натуральним матеріалам, що вказує на зв'язок жінки з природним джерелом і додає їй жіночності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гарькава Т. Петриківський розпис: навч. посібник / за наук. ред. проф. Є А. Антоновича. Дніпро: Ліра, 2016. 120 с.
2. Завершинський В.В., Постпетриківка: Стильова еволюція традиційного розпису в авторській інтерпретації Олександра Опарія. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2017. Вип. № 6. С.30-36.
3. Луцан Н.І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну: навч. посіб. Київ: Вид. дім «Слово», 2009. 172 с.
4. Народне мистецтво та художні промисли ХХ століття / Білоус Л., Боньковська С., Герус Л. та ін./ гол. ред. Г. Скрипник. Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2011. Т 4. 363 с.
5. Петриківка: мальовничий дивосвіт / уклад. О.О. Скаченко; редкол. Ю.І. Горбань та ін. Київ: Вид. центр КНУКіМ, Серія: Скарби нації, 2017. Вип. №1. 96 с
6. Петриківський розпис: бібліогр. покажч. М-во культури України / уклад. Г.О. Стешенко, О.О. Скаченко. Київ: нац. ун-т культури і мистецтв, наук. б-ка, 2018. 77 с.
7. Ружицкий В. А. Малинина А.О. Основы петриковской росписи. Харьков: Скорпион, 2003.
8. Смолій Ю. Хатне малювання. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т.: Народне мистецтво та художні промисли ХХ століття / гол. ред. Г. Скрипник. Київ: НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2011. Т. 4. 512 с.
9. Титаренко В.П. Народні промисли України: навч. пос. Полтава: Полтавський літератор, 2011. 524 с.
10. Харченко О. В., Горшкова-Кандаурова Н. О. Мистецтво петриківського розпису: нав.-метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 72с.

11. Чуднівєць А. С. Петриківський розпис як феномен української художньої культури : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. мистецтвознавства: 26.00.01 Київ, 2019. 18 с.

Електронні ресурси:

12. Відродження петриківських розписів у творчості родини Вакуленків.
URL: <http://museum.kh.ua/academic/sumtsovconference/2007/article.html?n=208>

13. Декоративний розпис Галини Павленко-Черниченко.
URL: http://www.mundm.kiev.ua/COLLECTN/PAINTING/PAVL_CHER.HTM

14. Из истории петриковской росписи.
URL: <https://petrikovka.in.ua/iz-istorii/iz-istorii-petrikovskoj-rospisi.html>

15. Міністерство культури України.
URL: http://mincult.kmu.gov.ua/mincult_old/uk/publish/article/391359

16. Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв. URL: <http://lib.knukim.edu.ua/proekti-biblioteki/proekt-skarbi-nacii/petrikivskiy-rozpis/>

17. Петриківка – Petrykivka. URL: <https://petrykivka.dp.ua/history/>

18. Презентація петриківського розпису у творах виставкового та масового характеру в сучасному культурному просторі.
URL: <http://journals.uran.ua/mz/article/view/149746>

19. Петриківський розпис як відображення світогляду мешканців півдня України. URL: <http://www.osvita.ua.com/2018/04/63741/>.

20. Петриківський розпис. Черьомушкіна Ольга.
URL <http://www.pinterest.com/pin/150166968816709416/>

21. Сучасні майстри петриківського розпису. Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв URL: <http://lib.knukim.edu.ua/proekti-biblioteki/proekt-skarbi-nacii/petrikivskiy-rozpis/suchasni-maystri-petrikivki/>

22. Юлія Рожкова. Логотип типографії «Гама–Принт» м. Київ.
URL: <https://www.unian.net/kyiv/10102448-v-kieve-ukrasili-tipografiyu-sovremennoy-petrikovskoy-rospisyu-fotogalereya.html>

23. Helen Skachenko. Петриківські розписи в інтер'єрі.
URL: <https://medium.com/@helenskachenko>

24. Helen Skachenko Петриківські розписи в інтер'єрі. Випуск 2.
URL: <https://medium.com/@helenskachenko/петриківка-в-інтерєрі-2-b63e97bf4553>

25. Helen Skachenko Петриківські розписи в інтер'єрі. Випуск 4.
URL: <https://medium.com/@helenskachenko/%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%B8-%D0%B2-%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%94%D1%80%D1%96-%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA-4-c912f956cf54>

Етносерія текстильних виробів за мотивами петриківського розпису

Рис. 1. Сумка з етносерії в природньому середовищі

Рис. 2. Сумка, як аксесуар сучасної жінки